

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi E. A.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
akt I ACa 1142/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 4 kwietnia 2024 r.,

oddala skargę.

Tomasz Przesławski Joanna Lemańska Adam Redzik

UZASADNIENIE

E. A. (dalej: „skarżąca”) działając przez profesjonalnego pełnomocnika,
pismem datowanym na 7 sierpnia 2023 r., wniosła skargę na naruszenie prawa
strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej
zwłoki w postępowaniu sądowym, toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w
Warszawie pod sygn. I ACa 1142/23 (poprzednia sygn. V ACa 578/21), żądając:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się obecnie
przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt I ACa 1142/23
(poprzednia sygn. akt V ACa 578/21),

2. wydania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jako sądowi rozpoznającemu sprawę co do istoty zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie jednakże nie krótszym niż 1 miesiąc odpowiednich czynności mających na celu merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, w szczególności wyznaczenie terminu rozprawy,
3. zasądzenia na rzecz strony od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej w maksymalnej kwocie przewidzianej ustawą o skardze na przewlekłość postępowania, tj. kwoty 20 000 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy złotych),
4. zasądzenia na rzecz strony od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że „bezczynność Sądu Apelacyjnego w Warszawie doprowadziła do sytuacji jakby postępowanie w sprawie zostało *de facto* zawieszone”.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 26 września 2023 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu swojego żądania Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał, że „nie można stwierdzić bezczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącej. Postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozlekły. Ponadto, podkreślenia wymaga, że w 2020 roku, z powodu pandemii koronawirusa, na kilka miesięcy ograniczono możliwość przeprowadzania rozpraw. To wpłynęło na powstanie – z przyczyn niezależnych ani od stron, ani od Sądu – zaległości, które są sukcesywnie nadrabiane, a posiedzenia Sądu wyznaczane sukcesywnie z kolejnością wpływu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga E. A. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, powinna być dokonywana przez pryzmat wszystkich kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19). W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Wyraźnie jednak należy podkreślić, że do przewlekłości postępowania nie dochodzi w sposób automatyczny, po upływie dwunastomiesięcznego okresu. Upływ czasu jest ważną, lecz nie jedyną przesłanką oceny, czy w konkretnym przypadku postępowanie prowadzone jest dłużej niż to konieczne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, pokreślił, że sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia

okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. W związku z tym, aby rozstrzygnąć, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23).

Przeprowadzona analiza akt sprawy akt I ACa 1142/23 (poprzednia sygn. V ACa 578/21) pozwala na odtworzenie czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie po wpłynięciu akt postępowania do tego sądu.

W wyniku uchylecia przez Sąd Najwyższy uprzednio wydanego 1 lutego 2019 r. rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Warszawie (V ACa 1/18) sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania przez ten Sąd. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 30 września 2021 r.

W dniu 5 października 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęło pismo pełnomocnika skarżącej zawierające wnioski dowodowe w sprawie.

Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na dzień 23 listopada 2021 r.

Postanowieniem z 23 listopada 2021 r., zgodnie z wnioskiem dowodowym pełnomocnika Skarżącej, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego w celu ustalenia aktualnej wartości rynkowej nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w R..

Pismem z 25 stycznia 2022 r. biegły sądowy wniósł o przedłużenie terminu zwrotu akt wraz z opinią w przedmiotowej sprawie, z uwagi na jego długotrwałą chorobę.

2 sierpnia 2022 r. odbyła się kolejna rozprawa apelacyjna. Podczas rozprawy wskazano, iż do akt sprawy wpłynęły dwa pisma pozwanego, tj. pismo z 18 lipca 2022 r. wraz z wnioskiem o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu rozstrzygnięcia sprawy o podział majątku, a także pismo z 26 lipca 2022 r. wraz z wnioskiem o odroczenie rozprawy oraz zaświadczeniem.

W konsekwencji usprawiedliwionej nieobecności pozwanego rozprawa została odroczone.

Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 27 kwietnia 2023 r., w związku z poleceniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 26 kwietnia 2023 r. zarządzono podział referatu SSA P. K., a sprawę przekazano do losowania nowego sędziego referenta.

W wyniku losowania wyznaczono do jej rozpoznania sędziego referenta – SSA B.K.

Zarządzeniem z 28 kwietnia 2023 r. sprawę przekazano do wyznaczenia na termin posiedzenia poza kolejnością wpływu.

12 maja 2023 r. zarządzono przedstawienie akt Przewodniczącemu Wydziału celem rozważenia skierowania sprawy na termin.

Zarządzeniem z 22 maja 2023 r. zarządzono rozpoznanie sprawy Skarżącej w składzie trzyosobowym, a do składu sędziowskiego zostali wylosowani sędziowie: SSA J. W. i SSA A. S.

Zarządzeniem z 5 czerwca 2023 r. zarządzono o przedstawieniu akt Przewodniczącemu celem wyznaczenia terminu rozprawy, doręczeniu pozwanemu i pełnomocnikowi Skarżącej odpisu pisma biegłego z 12 września 2022 r. oraz o ustaleniu czy wyrok wydany przez Sąd Okręgowy w Warszawie z 15 marca 2019 r. wydany w sprawie za sygnaturą akt IV C 1233/16 jest prawomocny w stosunku do pozwanego.

Zgodnie z treścią notatki służbowej z 19 czerwca 2023 r. ustalono, iż wyrok w sprawie za sygnaturą akt IV C 1233/16 jest wyrokiem zaocznym, a w sprawie został wydany również wyrok na rozprawie 14 lutego 2023 r., od którego wniesiona została apelacja.

Wobec powyższego, pismem z 19 czerwca 2023 r. zwrócono się do Sądu Okręgowego w Warszawie z prośbą o informację czy wyrok z 15 marca 2019 r. jest prawomocny w stosunku do pozwanego P. S..

Zarządzeniem z 24 sierpnia 2023 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 5 października 2023 r.

5 października 2023 r. sprawa została prawomocnie zakończona.

W ocenie Sądu Najwyższego, całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że było ono prowadzone przewlekłe, choć wprowadzie przekroczono okres 12 miesięcy na rozpoznanie sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyraźnie podkreśla się, że przy ocenie czy w konkretnym przypadku doszło do przewlekłości postępowania należy zweryfikować szczególne warunki sprawy, w szczególności stopień złożoności sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 września 2022 r., I NSP 182/22).

Przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego nie daje podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy, biorąc w szczególności pod uwagę charakter sprawy, stopień jej skomplikowania, a także aktywność sądu. Podkreślić bowiem należy, że Sąd Apelacyjny w toku ocenianego postępowania podejmował czynności

zmierzające do zakończenia sprawy, szczegółowo opisane powyżej. Sąd, choć mógłby podejmować czynności sprawniej i szybciej, co byłoby z korzyścią dla stron i wizerunku wymiaru sprawiedliwości, to jednak nie można stwierdzić, że działał w warunkach przewlekłości – naruszając prawo strony do sądu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., oddalił skargę.

[SOP]

[ms]

Tomasz Przesławski Joanna Lemańska Adam Redzik